

هم کلاسی
Hamkelasi.ir

پاسخ پرسش های فصل دوم

عنوان	صفحه																
<p>جدول رو به رو سرانه مصرف سالانه برخی مواد خوراکی را نشان می دهد . با توجه به آن به پرسش های مطرح شده پاسخ دهید:</p> <p>الف) دیابت بزرگسالی یکی از بیماری های شایع در ایران است . مصرف بی رویه کدام مواد در گسترش این بیماری نقش دارد؟</p> <p style="color: red;">برنج- شکر- نان</p> <p>ب) گوشت قرمز و ماهی افزون بر پروتئین ، محتوی انواع ویتامین و مواد معدنی است . چه پیشنهادهایی برای گنجاندن آنها در برنامه غذایی خانواده خود دارید؟ سوال باز پاسخ است و بسته به دانش آموز متفاوت است.</p> <p>به طور مثال: با تنوع بخشیدن به غذاهای حاوی گوشت با حذف خرج های غیر ضرور</p>	۴۶																
<p>پ) شیر و فراوردهای آن ، منبع مهمی برای تأمین پروتئین و به ویژه کلسی است. کارشناسان تغذیه بر مصرف مناسب آنها برای پیشگیری و ترمیم پوکی استخوان تأکید دارند. اگر شما یک مدیر تصمیم گیرنده در کشور باشید ، چه راهکارهایی برای افزایش مصرف آنها ارائه می کنید؟ کاهش قیمت بر اساس پرداخت یارانه ، توزیع آن در مدارس و محل کار کارمندان، فرهنگ سازی و تشویق خانواده ها به مصرف شیر با برنامه سازی و....</p> <p style="text-align: center;"></p> <p>ت) کارشناسان تغذیه بر مصرف حبوبات مانند نخود ، ولوبیا ، عدس و ... در برنامه غذایی تأکید دارند زیرا سرشار از مواد مغذی هستند. بر اساس برنامه غذایی خانواده خود چه پیشنهادی برای افزایش مصرف آن ها دارید؟</p> <p>سوال باز پاسخ است و بسته به دانش آموز متفاوت است</p> <p>به طور مثال : با تنوع بخشیدن به غذاهای حاوی حبوبات استفاده از حبوبات در کنار سالادها و یا عصرانه خانواده</p>	۴۷																
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">شماره آزمایش</th> <th style="text-align: center;">مادة غذایی</th> <th style="text-align: center;">دماهی آغازی آب (°C)</th> <th style="text-align: center;">دماهی پایانی آب (°C)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">۱</td> <td style="text-align: center;">یک گرم گردو</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">۲</td> <td style="text-align: center;">دو گرم گردو</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">۳</td> <td style="text-align: center;">دو گرم ماکارونی</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	شماره آزمایش	مادة غذایی	دماهی آغازی آب (°C)	دماهی پایانی آب (°C)	۱	یک گرم گردو			۲	دو گرم گردو			۳	دو گرم ماکارونی			۴۸
شماره آزمایش	مادة غذایی	دماهی آغازی آب (°C)	دماهی پایانی آب (°C)														
۱	یک گرم گردو																
۲	دو گرم گردو																
۳	دو گرم ماکارونی																
<p>الف) با توجه به این که در آزمایش ۱ و ۲ ، نوع ماده ای که می سوزد یکسان است، چرا تغییر دماهی آب متفاوت است؟</p> <p style="color: red;">زیرا جرم ماده در دو آزمایش متفاوت است.</p>																	

ب) با توجه به این که در آزمایش ۲ و ۳، مقدار ماده ای که می سوزد یکسان است، چرا تغییر دمای آب تفاوت دارد؟
زیرا نوع ماده در دو آزمایش متفاوت است.

پ) یافته های خود را از این آزمایش جمع بندی کنید؟
گرمای آزاد شده در سوختن هم به جرم ماده و هم به نوع ماده بستگی دارد.

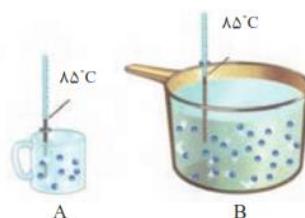
۱- شکل زیر دو نمونه از هوای صاف شهر شما را جرم یکسان نشان می دهد. با توجه به آن در هر مورد با خط زدن واژه نادرست، عبارت را کامل کنید:

آ) شکل A نمونه ای از هوای در ظاهر شسب نشان می دهد.

ب) شکل B، نمونه ای از هوای در یک روز زمستانی تاستانی نشان می دهد.

پ) اگر مجموع انرژی جنبشی ذره های سازنده یک نمونه ماده، هم ارز با انرژی گرمایی آن باشد، انرژی گرمایی A/B بیشتر بوده، زیرا شمار مولکول های دمای آن بیشتر است.

۲- با توجه به شکل های زیر به پرسش های مطرح شده، پاسخ دهید:

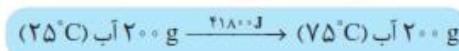
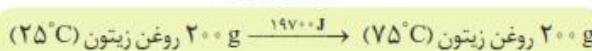
آ) میانگین تندی مولکول های آب را در دو ظرف مقایسه کنید.

میانگین تندی مولکول های به دما بستگی دارد و چون دما در دو ظرف یکسان است میانگین تندی برابر است.

ب) انرژی گرمایی آب موجود در کدام ظرف بیشتر است؟ چرا؟

B، زیرا در ظرف B مقدار ماده بیش تر است. بنابراین مجموع انرژی گرمایی ذرات بیش تر است.

با توجه به شکل های داده شده ف به پرسش های زیر پاسخ دهید.

ج) پیشنهاد

۴

ج) پیشنهاد

۵

آ) توضیح دهید چرا تخم مرغ ذر آب می پزد اما در روغن زیتون تغییر محسوسی نمی کند؟

ظرف حاوی آب برای رسیدن به دمای ۷۵ درجه انرژی گرمایی بیشتری جذب نموده و انرژی گرمایی بیش تری دارد لذا گرمایی بیش تری به تخم مرغ منتقل می شود.

ب) می دانید که ظرفیت گرمایی ماده هم ارز با گرمایی لازم برای افزایش دمای آن به اندازه یک دئرجه سلسیوس است. با این توصیف ظرفیت گرمایی آب و روغن زیتون را محاسبه و با یکدیگر مقایسه کنید.

$$Q = C\Delta\theta$$

$$Q = \frac{41800}{50} = 836 J^{\circ}\text{C}^{-1}$$

$$Q = \frac{19700}{50} = 394 J^{\circ}\text{C}^{-1}$$

پ) ظرفیت گرمایی ماده به چه عواملی بستگی دارد؟
به جرم ماده ، نوع ماده ، حالت فیزیکی بستگی دارد.

ت) در فیزیک دهم آموختید که ظرفیت گرمایی یک گرم ماده ، ظرفیت گرمایی ویژه یا گرمایی ویژه (c) آن ماده را نشان می دهد ، مقدار این کمیت را برای آب و روغن زیتون حساب و با هم مقایسه کنید.

$$c = \frac{Q}{m\Delta\theta} = \frac{41800}{200 \times 50} = 4.18 J g^{-1} \text{ } ^{\circ}\text{C}^{-1}$$

$$c = \frac{Q}{m\Delta\theta} = \frac{19700}{200 \times 50} = 1.97 J g^{-1} \text{ } ^{\circ}\text{C}^{-1}$$

ظرفیت گرمایی ویژه آب بیش تر از روغن است.

ث) رابطه ای میان ظرفیت گرمایی و گرما ویژه یک ماده بیابید

$$\text{ظرفیت گرمایی} = \text{جرم} \times \text{گرمایی ویژه}$$

$$c = \frac{Q}{m\Delta\theta} = \frac{\text{انرژی}}{\text{دما} \times \text{جرم}}$$

۱- یک استکان چای با دمای 90°C درون اتاقی با دمای 25°C قرار دارد . با گذشت زمان ، دما و انرژی گرمایی آن چه تغییری می کند؟ چرا؟

دما و انرژی گرمایی آن کاهش می یابد. استکان چای انرژی از دست داده و در نهایت با هوای اتاق هم دما می شود در نتیجه، میانگین انرژی جنبشی ذرات و در پی آن انرژی گرمایی چای کاهش پیدا می کند.

۲- با خط زدن واژه نادرست در هخر مورد، عبارت زیر را کامل کنید:

گرما را می توان هم ارز با آن مقدار انرژی $\frac{\text{انرژی گرمایی}}{\text{دما}} - \frac{\text{انرژی گرمایی}}{\text{دما}} = \text{دایی}$ ایست که به دلیل تفاوت در انرژی جاری می شود.

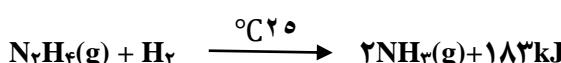
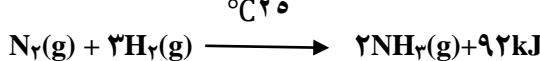
پنج
پنجم
پنجم

۴

۳- تکه ای نان و تکه ابی سیب زمینی را با جرم و سطح یکسان در دمای 60°C در نظر بگیرید. اگر آنها را هم زمان در محیطی با دمای 20°C قرار دهیم کدام یک زودتر با محیط هم دما می شود؟ درستی پاسخ خود را در منزل بررسی کنید.

نان و سیب زمینی هر دو تقریباً از نشاسته تشکیل شده اند بنابراین سرعت هم دما شدن با محیط به میزان آب موجود در آن ها بستگی دارد. از آنجا که مقدار آب در نان کمتر است زودتر با محیط همدما می شود.

با توجه به واکنش های زیر پاسخ دهید:

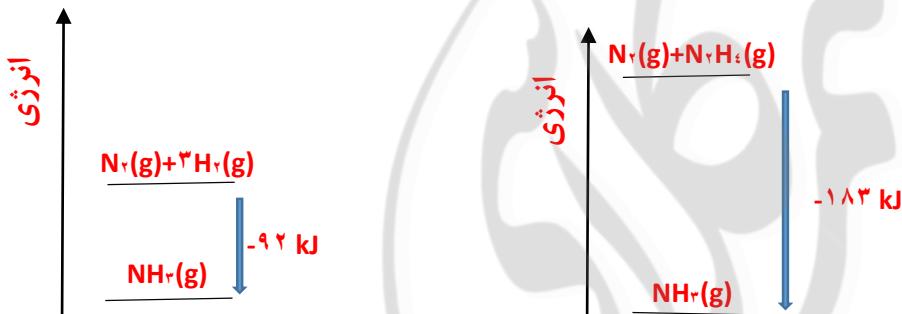

آ) چرا گرمای آزاد شده در دو واکنش متفاوت است؟ توضیح دهید؟

سطح انرژی پتانسیل واکنش دهنده ها در دو واکنش متفاوت است لذا اختلاف سطح انرژی فراورده و واکنش دهنده ها در دو واکنش متفاوت خواهد بود.

ب) در کدام واکنش ، مواد واکنش دهنده پایدارتر است؟ چرا؟

واکنش اول، سطح انرژی فراورده در دو واکنش برابر است لذا سطح انرژی در واکنش اول یعنی نیتروژن و هیدروژن که گرمای کمتری آزاد شده پایین تر است و پایدارتر هستند.

۲- گرافیت و الماس دو آلوتروب کربن هستند که فراورده واکنش سوختن کامل آنها ، گاز کربن دی اکسید است

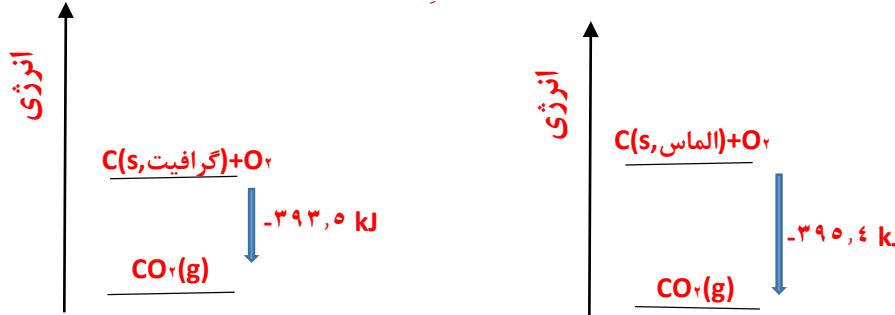

آ) چوای گرمای حاصل از سوختن یک مول گرافیت متفاوت از یک مول الماس است؟

سطح انرژی پتانسیل گرافیت و الماس با هم متفاوت و سطح انرژی فراورده ها یکسان است. به همین جهت میزان گرمای آزاد شده متفاوت خواهد بود.

ب) الماس پایدارتر است یا گرافیت؟ چرا؟

گرافیت پایدار تر است زیرا گرمای کم تری آزاد شده لذا سطح انرژی گرافیت پایین تر از الماس است.

پ) از سوختن کامل $\frac{7}{2}g$ گرافیت ، چند کیلو ژول گرما آزاد می شود؟

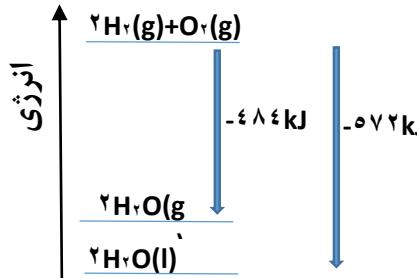
$$Q = 7.2g \times \frac{1\text{mol}}{12\text{g}} \times \frac{393.5\text{kJ}}{1\text{mol}} = 236.1\text{kJ}$$

۳- با توجه به واکنش پیش بینی کنید گرمای واکنش

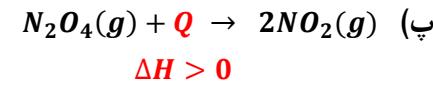
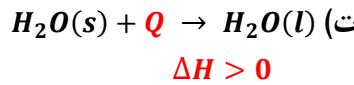
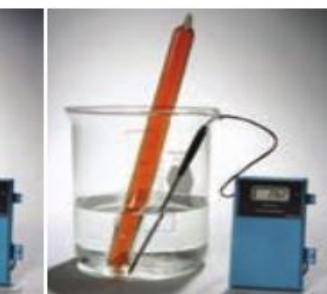
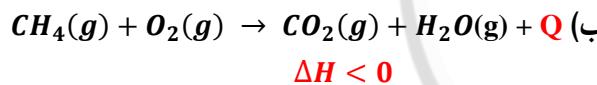

۴- تفاوت دو واکنش در حالت فیزیکی فراورده است. سطح انرژی آب مایع پایین تر از آب گازی است به

همین جهت گرمای بیش تری آزاد می شود.

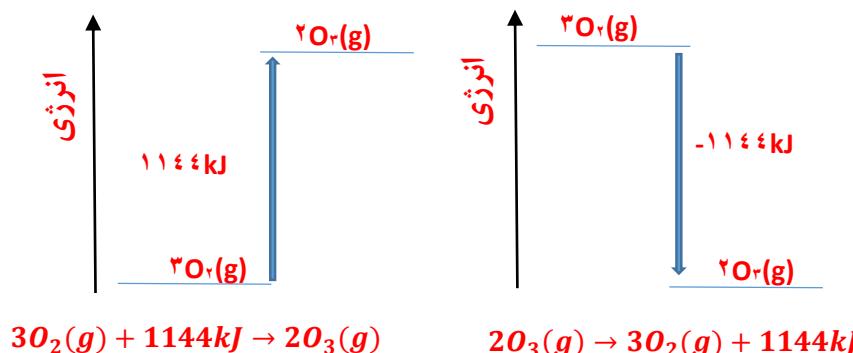
نماد Q را در هر معادله وارد کرده سپس علامت ΔH را در هر مورد مشخص کنید

۵- اگر برای تولید یک مول گاز اوزون از گاز اکسیژن ، آنتالپی به اندازه ۵۷۲ kJ افزایش یابد ، آنتالپی واکنش $2\text{O}_3(g) \rightleftharpoons 3\text{O}_2(g)$ را در جهت رفت و در جهت برگشت حساب کنید.

$$\text{تولید اوزون(رفت)} = 2\text{mol O}_3 \times \frac{572\text{kJ}}{1\text{mol O}_3} = 1144\text{kJ}$$

تولید اکسیژن (برگشت) سطح انرژی واکنش دهنده و فراورده جایه جا می شود لذا -1144kJ

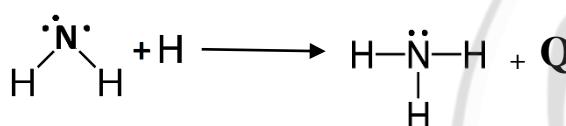
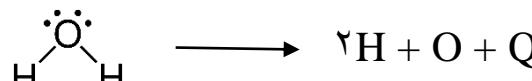

با استفاده از داده های جدول ۳ ، آنتالپی هر یک از واکنش های زیر را پیش بینی کنید.

با توجه به ساختار لوئیس آب باید دو پیوند O-H بشکند و اتمهای اکسیژن و هیدروژن تشکیل شود.

$$\Delta H = 2 \times 463 kJ = +926 kJ$$

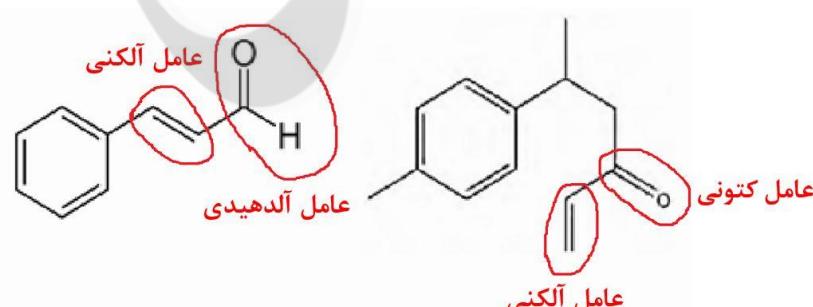

با توجه به ساختارهای لوئیس یک پیوند N-H تشکیل می شود و تشکیل پیوند همراه با آزاد شدن انرژی است
 پس: $\Delta H = -391 kJ$

۱- هر ساختار زیر یک ترکیب آلی موجود در آن ادویه را نشان می دهد. گروههای عاملی موجود در هر مولکول را مشخص کنید و نام آنها را بنویسید.

دارچین

۲- با توجه به ساختار ترکیب های آلی زیر به پرسش های مطرح شده پاسخ دهید.

آ) شمار و نوع اتم های سازنده آنها را با یکدیگر مقایسه کنید.
 کربن - هیدروژن - اکسیژن $C_{12}H_{22}O$ نوع و تعداد اتم ها در دو ترکیب مشابه است. چنین ترکیباتی که نوع و تعداد اتمهای آن ها برابر اما ساختارهای متفاوتی دارند را ایزومر گویند.

ب) آیا خواص فیزیکی و شیمیایی آنها یکسان است؟ چرا؟

خیر - دو ترکیب گروه های عاملی متفاوت و در نتیجه خواص متفاوتی خواهند داشت. اولی دارای گروه عاملی هیدروکسیل و گروه عاملی آلكنی و دومی دارای گروه عاملی آلدھیدی است.

پ) آیا محتوای انرژی آنها را یکسان پیش بینی می کنید؟ توضیح دهید.

خیر - ساختار متفاوتی دارند. محتوای انرژی یک ترکیب در دما و فشار ثابت افزون بر نوع و تعداد اتم ها به نحوه اتصال آن ها و نوع پیوندهای شیمیایی آن ها نیز مربوط است.

۱- با توجه به جدول ۶ آنتالپی سوختن پروپان (C_3H_8) و ۱-بوت (C₄H₁₀) را پیش بینی کرده، سپس با مراجعه به منابع علمی معتبر درستی پیش بینی خود را بررسی کنید.

اختلاف آنتالپی سوختن اتان و پروپان که در یک CH_2 با هم تفاوت دارند برابر $-670 - (-890 + -1560)$ = -2230 است.

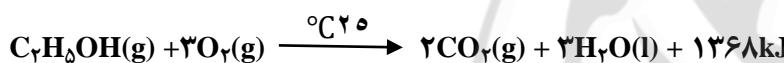
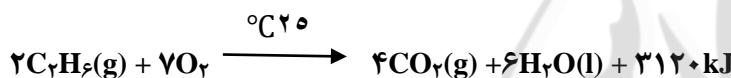
پروپان و اتان نیز در یک CH_2 تفاوت دارند پس $-1560 + (-760) = -2058$ است. به همین ترتیب برای ۱-بوت می توان نوشت:

$$-2058 - (-1410) = -648$$

$$-648 - (-2706) = 2058$$

در منابع علمی معتبر برای پروپان -2219.2 و برای ۱-بوت -2717 است.

۲- با توجه به معادله واکنش سوختن کامل اتان و اتانول به پرسش های مطرح شده پاسخ دهید.

آ) ارزش سوختی هر یک را محاسبه و با یکدیگر مقایسه کنید.

ارزش سوختی منظور گرمای آزاد شده به ازا یک گرم است، لذا

$$\frac{kJ}{g} ? = \frac{3120 \text{ kJ}}{2 \text{ mol}} \times \frac{1 \text{ mol}}{30 \text{ g}} = 52 \text{ kJ/g}$$

$$\frac{kJ}{g} ? = \frac{1368 \text{ kJ}}{1 \text{ mol}} \times \frac{1 \text{ mol}}{46 \text{ g}} = 29.74 \text{ kJ/g}$$

ارزش سوختی اتان از اتانول بیش تر است.

ب) جرم CO₂ حاصل از سوختن یک گرم از هریک را محاسبه و با یکدیگر مقایسه کنید.

۱ گرم اتان

$$CO_2 \text{ g} ? = 1 \text{ g} C_2H_6 \times \frac{1 \text{ mol}}{30 \text{ g}} \times \frac{4 \text{ mol} CO_2}{2 \text{ mol} C_2H_6} \times \frac{44 \text{ g} CO_2}{1 \text{ mol} CO_2} = 2.93 \text{ g}$$

۱ گرم اتانول

$$CO_2 \text{ g} ? = 1 \text{ g} C_2H_5OH \times \frac{1 \text{ mol}}{46 \text{ g}} \times \frac{2 \text{ mol} CO_2}{1 \text{ mol} C_2H_5OH} \times \frac{44 \text{ g} CO_2}{1 \text{ mol} CO_2} = 2.93 \text{ g}$$

جرم کربن دی اکسید حاصل از سوختن ۱ گرم اتانول کم تر از یک گرم اتان است.

پ) توضیح دهید چرا اتانول سوخت سبز به شمار می رود؟

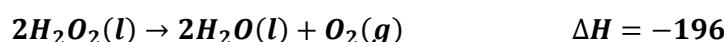
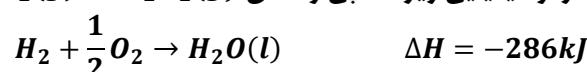
۱- در سوختن اتانول آلینده و گاز گلخانه ای کم تری تولید می شود. زیرا به ازا سوختن یک گرم اتانول، کربن دی اکسید کمتری حاصل می شود.

۲- اکسیژن که تری مصرف می شود.

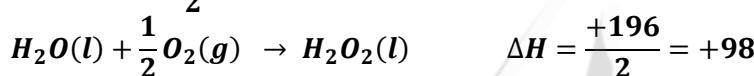
۳- علاوه بر آن اتانول از بقایای گیاهانی مانند نیشکر، سیب زمنی و ذرت تهیه می شود که منابع تجدید پذیر هستند.

۱- هیدروژن پراکسید (H_2O_2) ماده ای است که با نام تجاری آب اکسیژن به فروش می رسد.

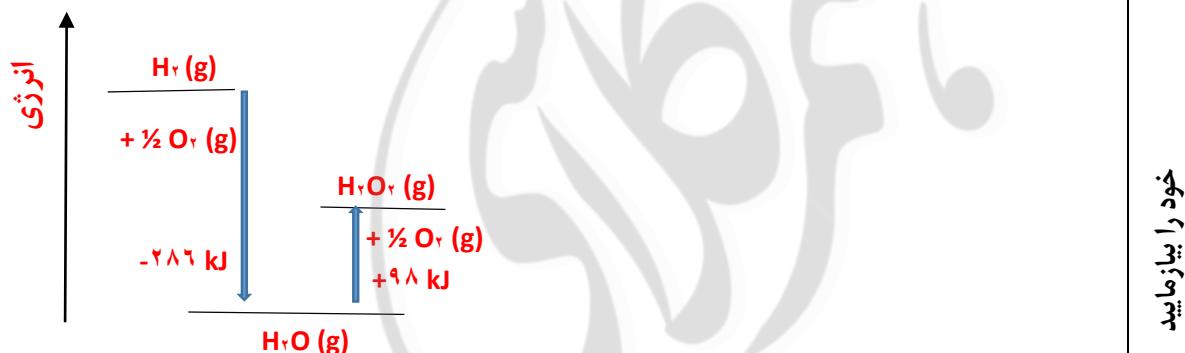
(الف) با استفاده از واکنش های ترموشیمیایی زیر آنتالپی واکنش ($H_2(g) + O_2(g) \rightarrow H_2O_2(g)$) را حساب کنید

با توجه به قانون هس واکنش اول را می نویسیم و واکنش دوم را برعکس نموده و در $\frac{1}{2}$ ضرب می کنیم

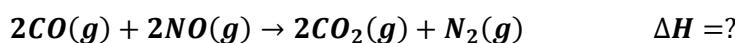

(ب) توضیح دهید چرا تهیه این ماده از واکنش مستقیم گازهای هیدروژن و اکسیژن ممکن نیست؟

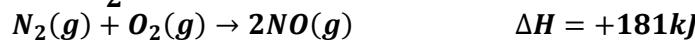
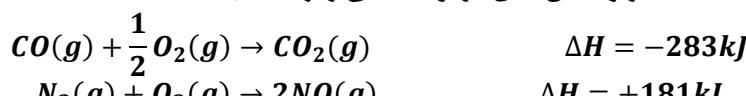

آب ترکیب پایدارتری نسبت به آب اکسیژن است، به همین جهت از ترکیب گازهای هیدروژن و اکسیژن آب حاصل می شود و نمی توان آب اکسیژن را از ترکیب این دو گاز بدست آورد.

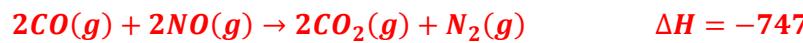
۲- در شیمی دهم آموختید که گازهای آلاینده مانند NO و CO از اگزوز خودروها به هوا کره وارد می شوند. شیمی دان های هوا کره انجام واکنش زیر را برای تبدیل این آلاینده ها به گازهایی پایدارتر و با آلایندگی کمتر، طراحی کرده اند.

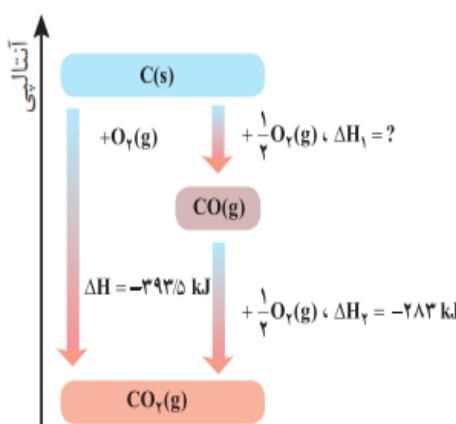
آنالپی واکنش بالا را با استفاده از واکنش های ترموشیمیایی زیر حساب کنید

واکنش اول را در دو ضرب می کنیم و با عکس واکنش دوم جمع می کنیم

۳- واکنش سوختن کامل گرافیت را می توان مجموعه ای از دو واکنش پی در پی مطابق نمودار زیر دانست

آ) شواهد نشان می دهد که ΔH واکنش تولید CO را نمی توان به روش تجربی تعیین کرد. درباره علت آن گفتگو کنید.

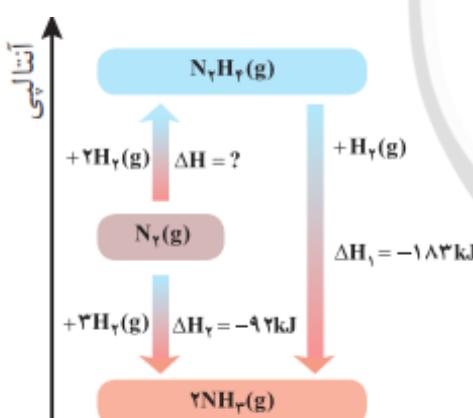
گاز ۲ CO پایدارتر از گاز CO₂ است به همین جهت از واکنش گرافیت با گاز اکسیژن محصول پایدارتر کربن دی اکسید حاصل می شود.

ب) ΔH واکنش تولید CO را از گرافیت و گاز اکسیژن حساب کنید.

$$\Delta H = \Delta H_1 + \Delta H_2$$

$$-393.5 = -283 + \Delta H_1 \quad \Delta H_1 = -393.5 + 283 = -110.5 \text{ kJ}$$

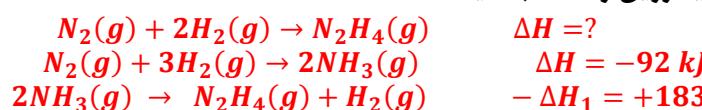
۴- شواهد تجربی نشان می دهند که تهییه آمونیاک به روش هابر از گازهای نیتروژن و هیدروژن مطابق نمودار زیر یک واکنش دو مرحله ای است.

آ) در شرایط یکسان ، هیدرازین پایدارتر است یا آمونیاک ؟ چرا؟

آمونیاک پایدارتر از هیدرازین است. زیرا محتوای انرژی آن پایین تر از هیدرازین است.

ب) انتالپی واکنش تولید هیدرازین را حساب کنید.

$$\Delta H = \Delta H_2 + (-\Delta H_1) \quad \text{طبق قانون هس}$$

$$\Delta H = -92 + (-183) = 91 \text{ kJ}$$

۱- دانش اموزی برای تعیین آنتالپی یک واکنش گازی از رابطه زیر استفاده کرده است. درستی این رابطه را بررسی کنید

$$\Delta H = \left[\frac{\text{مجموع آنتالپی پیوند} - \text{در مواد فراورده}}{\text{در مواد واکنش دهنده}} \right] \quad (\text{واکنش})$$

هر واکنش را می توان جمع دو واکنش اول تمام پیوندها شکسته می شود، آنتالپی آن مثبت و گرماییر است. در واکنش دوم از تمام اتم ها فراورده ها بدست می آیند، که آنتالپی آن منفی و گرماده است. بنابراین مجموع آنتالپی این دو واکنش آنتالپی واکنش مورد نظر است.

$$\begin{aligned} \text{مجموع آنتالپی پیوند} &= \text{اتمه} \rightarrow \text{واکنش دهنده} \quad \Delta H_1 \\ \text{مجموع آنتالپی پیوند} &= \text{فرارورده} \rightarrow \text{اتمه} \quad \Delta H_2 \\ \text{مجموع آنتالپی واکنش} &= \text{فرارورده} \rightarrow \text{واکنش دهنده} \quad \Delta H = \Delta H_1 + \Delta H_2 \end{aligned}$$

۲- با استفاده از جدول میانگین آنتالپی پیوندها، ΔH هریک از واکنش های ترموشیمیایی زیر را حساب نموده و با ΔH داده شده مقایسه کنید.

$$\begin{aligned} N \equiv N(g) + 2H_2(g) &\rightarrow H_2N - NH_2(g) \quad \Delta H = +91\text{kJ} \\ \Delta H &= [\Delta H_{(N \equiv N)} + 2\Delta H_{(H-H)}] - [4\Delta H_{(N-H)} + \Delta H_{(N-N)}] \\ \Delta H &= [(945) + 2 \times (436)] - [4 \times (391) + 163] = +90 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2CH_4(g) &\rightarrow C_2H_6(g) + H_2(g) \quad \Delta H = +65\text{kJ} \\ \Delta H &= [8\Delta H_{(C-H)}] - [6\Delta H_{(C-H)} + \Delta H_{(C-C)} + \Delta H_{(H-H)}] \\ \Delta H &= [(8 \times 415)] - [(6 \times 415) + 348 + 436] = +46 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2H_2(g) + O_2 &\rightarrow 2H_2O(g) \quad \Delta H = -484\text{kJ} \\ \Delta H &= [2\Delta H_{(H-H)} + \Delta H_{(O=O)}] - [4\Delta H_{(O-H)}] \\ \Delta H &= [(2 \times 436) + 495] - [4 \times 463] = -485 \end{aligned}$$

۱- هر یک از موارد زیر نقش چه عاملی را در سرعت واکنش نشان می دهد؟ توضیح دهید.

الف) برای نگهداری طولانی مدت فرارورده های گوشتی و پروتئینی، انها را به حالت منجمد ذخیره می کنند نقش دما با کاهش دما سرعت واکنش کم می شود.

ب) روغن های مایع که در ظرف مات و کدر بسته بندی شده اند، زمان ماندگاری بیشتری دارند نقش نور. نور انرژی لازم جهت انجام فرایند فساد روغن را فراهم می کند.

پ) قاوت گردی مغذی و تهییه شده از مغز آفتاب گردان، پسته است. این سوگات کرمان زودتر از مغز این خوراکی ها فاسد می شود.

در گرد قاوت سطح تماس با اکسیژن هوا بیشتر از مغز سالم است لذا فرایند فساد با سرعت بیشتری رخ می دهد.

در هر یک از موارد زیر با توجه به شکل، علت اختلاف در سرعت واکنش را توضیح دهید.

الف) فلزهای قلیایی سدیم و پتاسیم در شرایط یکسان با آب سرد به شدت واکنش می دهند، اما سرعت واکنش ها متفاوت است.

واکنش پذیری پتاسیم بیشتر از سدیم است.

واکنش پذیری در گروه فلزات قلیایی با افزایش عدد اتمی افزایش می یابد.

ب) شعله آتش ، گرد آهن موجود در کپسول چینی را داغ و سرخ می کند، در حالی که پاشیدن و پخش کردن گرد آهن بر روی شعله ، سبب سوختن آن می شود

در گرد آهن سطح تماس واکنش دهنده ها بیش تر است و سرعت واکنش بیش تر است.

پ) محلول بنفسن رنگ پتاسیم پرمنگنات با یک اسید آلی در دمای اتاق به کندی واکنش می دهد فاما با گرم شدن ، محلول به سرعت بی رنگ می شود.

با افزایش دما سرعت واکنش افزایش می یابد به همین جهت سریع تر بی رنگ می شود.

ت) الیاف داغ و سرخ شده در هوا نمی سوزد ، در حالی که همان مقدار الیاف آهن داغ و سرخ شده در یک ارن پر از اکسیژن می سوزد

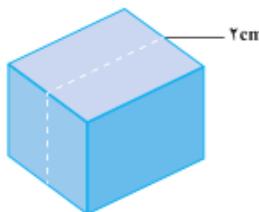
با افزایش غلظت سرعت واکنش افزایش می یابد، به همین جهت الیاف آهن در اکسیژن خالص با سرعت بیش تری واکنش می دهند و نور و گرمای بیش تری ایجاد می نمایند.

ث) محلول هیدروژن پراکسید در دمای اتاق به کندی تجزیه شده و گاز اکسیژن تولید می کند ، در حالی که افزودن دو قطره از محلول پتاسیم یدید ، سرعت واکنش را به طور چشمگیری افزایش می دهد

کاتالیزگر سرعت واکنش را افزایش می دهد، به همین جهت با افزایش پتاسیم یدید که نقش کاتالیزگر را دارد سرعت خروج گاز اکسیژن افزایش می یابد.

یک تکه زغال چوب به شکل مکعب با طول ضلع 2 cm ، در نظر بگیرید. حجم این تکه زغال برابر 8 cm^3 ، در حالی که مساحت کل آن برابر 24 cm^2 است (چرا؟)

$$\text{طول ضلع} = \text{حجم مکعب}$$

$$2^3 = 8 \text{ cm}^3$$

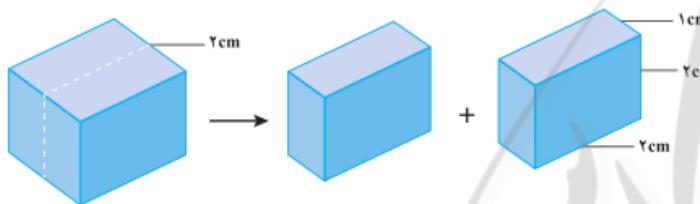
$$(طول ضلع) \times 6 = \text{مساحت کل}$$

$$2 \times 2 \times 6 = 24 \text{ cm}^2$$

۱- کدام کمیت (حجم یا مساحت)، سطح تماس این تکه زغال را با شعله هنگام سوختن نشان می‌دهد؟ توضیح دهید.

واکنش در سطح زغال که در تماس با اکسیژن است رخ می‌دهد.

۲- اگر این مکعب از وسط یک خلع برش بخورد و به دو مکعب مستطیل تقسیم شود، حساب کنید حجم زغال و سطح تماس آن چه تغییری می‌کند؟

حجم زغال تغییری نمی‌کند. اما سطح افزایش می‌یابد.

$$8\text{ cm}^3 = (2 \times 2 \times 1) + (2 \times 2 \times 1) + (2 \times 2 \times 1)$$

$$= 8\text{ cm}^3 + 4(2 \times 2) = 32\text{ cm}^2$$

۳- بر اساس تحلیل خود از پرسش‌های بالا، علت تفاوت در سرعت واکنش سوختن تکه زغال با گرد آن را توضیح دهید.

با برش زغال در حجم ثابت، نسبت سطح به حجم افزایش می‌یابد.

$$\frac{24}{8} = \frac{32}{8} = 3 \quad \text{حالت اول} \quad \text{حالت دوم} = 4$$

کمیت افزایش سطح به حجم باعث تقویت و یا تضعیف خواص ماده می‌شود (که این ویژگی اساس علم نانو است).

۱- بر اساس شکل ۱۴، آهنگ مصرف رنگ غذا را بر حسب مول بر دقیقه (mol min^{-1}) حساب کنید.

$$\bar{R} = \frac{0.05\text{ mol}}{5\text{ min}} = 0.01\text{ mol min}^{-1}$$

۲- دانش آموزی درون یک محلول محتوی 0.1 M مول مس (II) سولفات، تیغه‌ای از جنس روی قرار داده است. شکل زیر پیشرفت واکنش $\text{CuSO}_4\text{(aq)} + \text{Zn(s)}$ را در این آزمایش نشان می‌دهد، با توجه به آن به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱) واکنش پذیری فلز روی را با مس مقایسه کنید.

واکنش پذیری روی از مس پیش تر است

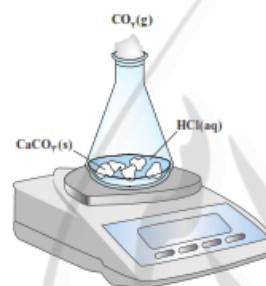
ب) با گذشت زمان مقدار $\text{Cu}^{2+}(\text{aq})$ و Cu(s) چه تغییری می کند؟ چرا؟

با گذشت زمان مقدار Cu^{2+} (aq) کاهش و مقدار Cu(s) افزایش می‌یابد. زیرا اتم‌های روی که فلز فعال تری است الکترون از دست داده و وارد محلول می‌شود و این الکترون‌ها را یون‌های مس جذب نموده و رسوب می‌کنند لذا از غلظت یون‌های مس کم شده و به مقدار مس جامد افزوده می‌شود.

پ) اگر شمار مول های مصرف شده از هر واکنش دهنده در واحد زمان بیانگر سرعت مصرف آن باشد، سرعت مصرف $\text{Cu}^{2+}(\text{aq})$ ، از حسب mol min^{-1} حساب کنید.

$$\bar{R} = \frac{0.03\text{mol}}{2\text{ h}} \times \frac{1\text{h}}{60\text{min}} = 2.5 \times 10^{-4}\text{mol. min}^{-1}$$

واکنش کلسیم کربنات را با محلول هیدروکلریک اسید در دما و فشار اتاق مطابق شکل زیر در نظر بگیرید.

جدول زیر، جرم مخلوط این واکنش را بر حسب زمان برای این آزمایش نشان می‌دهد. با توجه به داده‌های جدول، به پرسش‌های مطرح شده پاسخ دهید

۶۰	۵۰	۴۰	۳۰	۲۰	۱۰	۰	زمان (ثانیه)
۶۴/۵۰	۶۴/۵۰	۶۴/۵۵	۶۴/۶۶	۶۴/۸۸	۶۵/۳۲	۶۵/۹۸	جرم مخلوط واکنش (گرم)
.....	۱۴۸	۱۴۸	۱۴۳	۱۱۰	۰/۶۶	۰	جرم کربن دی اکسید (گرم)

الف) چرا با گذشت زمان از جرم مخلوط واکنش کاسته می شوند؟
زیرا در طول واکنش گاز کربن دی اکسید از محلول خارج می شود.

ب) جدول را کامل کنید.

پ) با گذشت زمان جرم گاز آزاد شده چه تغییری می کند؟ چرا؟

افزایش می یابد. زیرا کربن دی اکسید فراورده است و در طول واکنش تولید می شود.

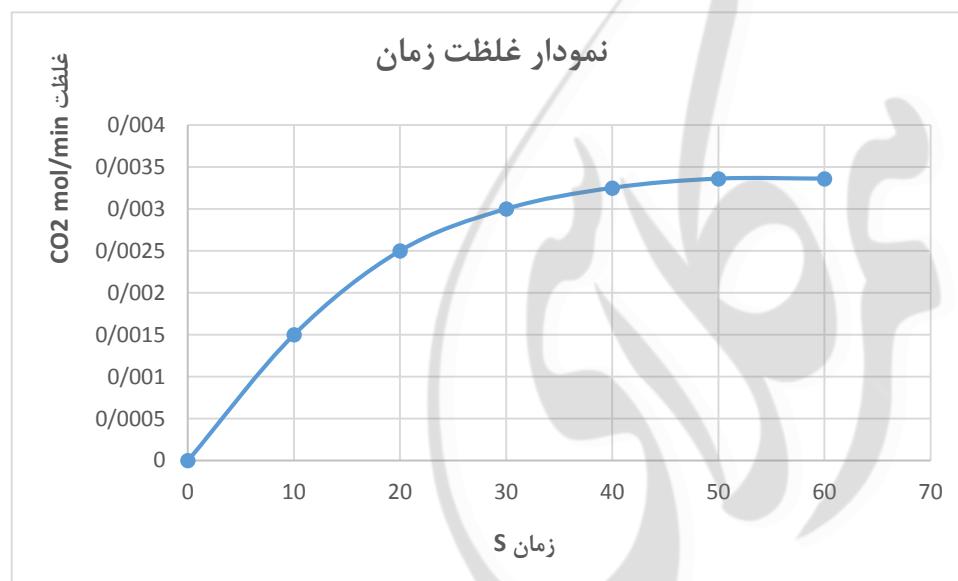
ت) در چه زمانی واکنش به پایان می رسد؟ چرا؟

۵۰ ثانیه پس از شروع واکنش جرم محلول تغییری نکرده است پس واکنش پس از ۵۰ ثانیه به پایان رسیده است.

ث) جدول زیر را کامل کنید. ($1\text{ mol CO}_2 = 44\text{ g}$)

$\bar{R}(\text{CO}_2) = \frac{\Delta n(\text{CO}_2)}{\Delta t}, (\text{mol s}^{-1})$	$\Delta n(\text{CO}_2), (\text{mol})$	$n(\text{CO}_2), (\text{mol})$	زمان (s)
$1/\Delta t \times 10^{-2}$	$1/\Delta t \times 10^{-2}$	$1/\Delta t \times 10^{-2}$	۰
$1/\Delta t \times 10^{-2}$	$1/\Delta t \times 10^{-2}$	$2/\Delta t \times 10^{-2}$	۱
$....., 0 \times 10^{-2}$	$....., 0 \times 10^{-2}$	$3/\Delta t \times 10^{-2}$	۲
$....., 2.5 \times 10^{-2}$	$....., 2.5 \times 10^{-2}$	$....., 2.5 \times 10^{-2}$	۳
$....., 11 \times 10^{-2}$	$....., 11 \times 10^{-2}$	$....., 3.3 \times 10^{-2}$	۴
			۵

ج) نمودار مول-زمان را برای گاز CO_2 بر روی کاغذ میلی متری زیر رسم کنید.

د) پیشنهاد

۸۷

ج) سرعت متوسط تولید CO_2 با گذشت زمان چه تغییری می کند؟ چرا؟

کاهش می یابد، تغییرات غلظت گاز CO_2 نسبت به زمان نشان می دهد که در بازه های زمانی برابر میزان تولید CO_2 کاهش یافته است لذا می توان نتیجه گرفت سرعت با گذشت زمان به علت کاهش غلظت واکنش دهنده ها کاهش می یابد.

ح) آزمایش نشان می دهد که نمودار مول-زمان برای هر سه فراورده در واکنش کلسیم کربنات با محلول هیدروکلریک اسید از هر لحظه یکسان است. چرا؟

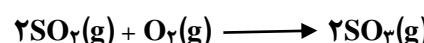
زیرا ضرایب استوکیومتری برای فراورده برابر است لذا به میزان برابر تشکیل می شوند.

۱- در واکنش $\text{CaCO}_3(s)$ با HCl(aq) ، چه رابطه‌ای بین سرعت متوسط مصرف این دو ماده وجود دارد؟ این رابطه را بنویسید.

چون ضریب HCl دو ضریب CaCO_3 یک است پس میزان مصرف هیدروکلریک اسید دو برابر میزان مصرف کلسیم کربنات است و بنابراین

$$\bar{R}(\text{HCl}) = 2\bar{R}(\text{CaCO}_3) \quad (\text{صرف})$$

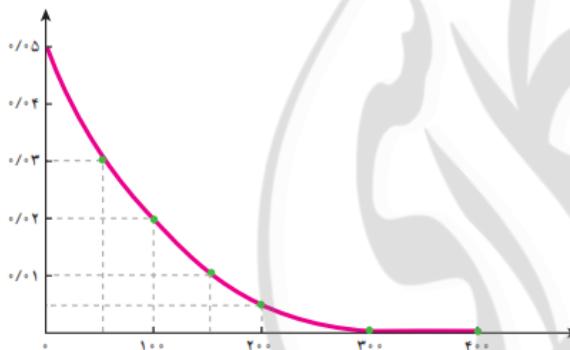
۲- یکی از آلاینده‌های هوا که باعث تولید باران اسیدی می‌شود، گاز گوگرد تری اکسید است که مطابق واکنش

زیر تولید می‌شود:

اگر در شرایط معین mol min^{-1} را بر حسب $R(\text{O}_2) = 0.01 \text{ mol s}^{-1}$ حساب کنید
 $\bar{R}(\text{SO}_3) = 2\bar{R}(\text{O}_2) = 2 \times 0.01 \frac{\text{mol}}{\text{s}} \times \frac{60\text{s}}{1\text{min}} = 1.2 \text{ mol min}^{-1}$

۳- با توجه به نمودار زیر که تغییر مول‌های نوعی رنگ غذا در واکنش با یک محلول سفید کننده را نشان می‌دهد، به پرسش‌های مطرح شده پاسخ دهید.

نمودار زیر

۷

الف) مول‌های واکنش دهنده (رنگ غذا) با گذشت زمان چه تغییری می‌کند؟ چرا؟
کاهش می‌یابد. زیرا رنگ غذا واکنش دهنده است لذا با گذشت زمان کاهش می‌یابد.

ب) شیب نمودار مول-زمان چه علامتی دارد؟ چرا؟
شیب نمودار منفی است. زیرا رنگ غذا واکنش دهنده است و با گذشت زمان کاهش می‌یابد.
پ) توضیح دهید چرا علامت منفی در رابطه زیر نوشته می‌شود.

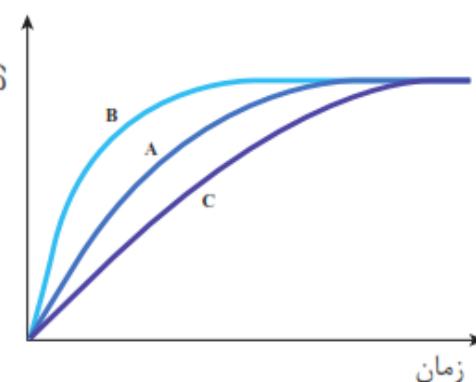
$$\bar{R} = -\frac{\Delta n}{\Delta t} \quad (\text{واکنش دهنده})$$

تغییرات غلظت واکنش دهنده منفی است اما سرعت کمیتی مثبت است به همین جهت منفی گذاشته می‌شود تا منفی به مثبت تبدیل شود.

ت) سرعت متوسط مصرف رنگ غذا را بر حسب مول بر دقيقه حساب کنید.

$$\bar{R} = -\frac{(0 - 0.05)\text{mol}}{300\text{s}} \times \frac{60\text{s}}{1\text{min}} = 0.01 \text{ mol min}^{-1}$$

در نمودار داده شده، منحنی A نشان دهنده تغییر مول های یکی از مواد فراورده در واکنش فرضی است. با دلیل مشخص کنید کدام منحنی (B یا C) نشان دهنده افزودن بازدارنده و کدام یک نشان دهنده افزودن کاتالیزگر به سامانه واکنش است؟

نمودار B افزودن کاتالیزگر است. با افزودن کاتالیزگر سرعت واکنش افزایش می یابد لذا تولید فراورده افزایش و شیب نمودار غلظت - زمان تندتر می یابد.

نمودار C افزودن بازدارنده است. با افزودن بازدارنده سرعت واکنش کاهش می یابد لذا تولید فراورده کاهش و شیب نمودار غلظت - زمان کم تر می شود.

۱- سرعت متوسط تولید گاز آمونیاک در شرایط معینی بر اساس معادله واکنش زیر در گستره زمانی معینی برابر با $4 \times 10^2 \text{ mol s}^{-1}$ است.

الف) سرعت متوسط مصرف $N_2(g)$ و $H_2(g)$ را در این گستره زمانی حساب کنید.

$$\bar{R}(N_2) = \frac{1}{2} \bar{R}(NH_3) \text{ (مصرف)} = \frac{1}{2} \times 4 \times 10^2 = 200 \text{ mol.s}^{-1}$$

$$\bar{R}(H_2) = \frac{3}{2} \bar{R}(NH_3) \text{ (مصرف)} = \frac{3}{2} \times 4 \times 10^2 = 600 \text{ mol.s}^{-1}$$

ب) سرعت متوسط تولید یا مصرف هر شرکت کننده را به ضریب استوکیومتری آن تقسیم کنید. از حاصل این تقسیم چه نتیجه ای می گیرید؟

$$\frac{\bar{R}(N_2) \text{ (مصرف)}}{1} = \frac{\bar{R}(H_2) \text{ (مصرف)}}{3} = \frac{\bar{R}(NH_3) \text{ (تولید)}}{2} = \frac{200}{1} = \frac{600}{3} = \frac{400}{2} = 200$$

حاصل تقسیم برای همه برابر است.

پ) حاصل تقسیم در قسمت ب، سرعت واکنش نام دارد. برای این واکنش با استفاده از سرعت متوسط تولید یا مصرف مواد شرکت کننده، رابطه سرعت واکنش را بنویسید.

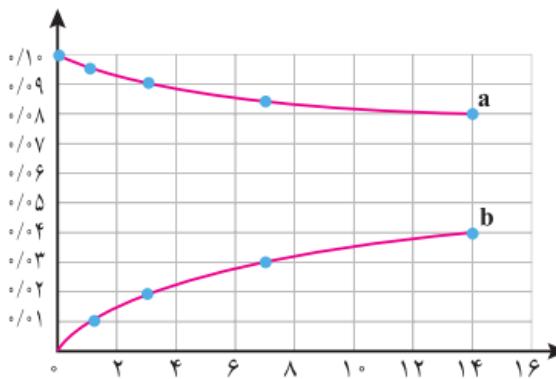
$$\bar{R}(\text{واکنش}) = \frac{\bar{R}(N_2) \text{ (مصرف)}}{1} = \frac{\bar{R}(H_2) \text{ (مصرف)}}{3} = \frac{\bar{R}(NH_3) \text{ (تولید)}}{2} = +\frac{\Delta n(NH_3)}{2\Delta t} = -\frac{\Delta n(H_2)}{3\Delta t} = -\frac{\Delta n(N_2)}{1\Delta t}$$

ت) ارتباط معادله شیمیایی موازن شده واکنش را با رابطه صفحه بعد توضیح دهد.

$$\bar{R}(\text{واکنش}) = +\frac{\Delta n(NH_3)}{2\Delta t} = -\frac{\Delta n(H_2)}{3\Delta t} = -\frac{\Delta n(N_2)}{1\Delta t}$$

سرعت متوسط واکنش از تقسیم سرعت تولید فراورده یا سرعت مصرف واکنش دهنده بر ضریب استوکیومتری حاصل می شود.

ث) سرعت متوسط کدام ماده با سرعت واکنش برابر است؟ توضیح دهید.

سرعت اجزایی از واکنش که ضریب استوکیومتری برابر یک دارند با سرعت متوسط واکنش برابر است.

فند موجود در جوانه گندم (مالتوز) مطابق واکنش زیر به گلوکز تبدیل می شود
 $C_{12}H_{22}O_{11}(aq) + H_2O(l) \rightarrow 2C_6H_{12}O_6(aq)$

این واکنش در دمای ثابت و شرایط معین بررسی شده و جدول زیر، داده های تجربی آن را نشان می دهد. با توجه به آن و نمودار داده شده، به پرسش های زیر پاسخ دهید.

					زمان (دقیقه)
					غلظت مولی (mol L^{-1})
					$[C_6H_{12}O_6]$
۱۴	۷	۳	۱	۰	
۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۱	۰	$[C_6H_{12}O_6]$
۰/۰۸	۰/۰۸۵	۰/۰۹	۰/۰۹۵	۰/۱۰	$[C_{12}H_{22}O_{11}]$

پرسش
نام

الف) در سه دقیقه نخست (گلوکز) R و (مالتوز) R را بر حسب $\text{mol L}^{-1} \text{s}^{-1}$ حساب کنید.

$$\bar{R}(C_6H_{12}O_6) = \frac{(0.02 - 0)\text{mol}}{3\text{min}L} \times \frac{1\text{min}}{60\text{s}} = 1.1 \times 10^{-4} \text{mol L}^{-1} \text{s}^{-1}$$

$$\bar{R}(C_{12}H_{22}O_{11}) = -\frac{(0.09 - 0.1)\text{mol}}{3\text{min}L} \times \frac{1\text{min}}{60\text{s}} = 5.5 \times 10^{-5} \text{mol L}^{-1} \text{s}^{-1}$$

ب) سرعت واکنش را در هفت دقیقه نخست و هفت دقیقه دوم حساب کنید. کدام یک بیشتر است؟ چرا؟

سرعت واکنش برابر با سرعت مصرف مالتوز است زیرا ضریب استوکیومتری آن برابر یک است.

$$\bar{R}(C_6H_{12}O_6) = -\frac{(0.085 - 0.1)\text{mol}}{7\text{min}L} = 2.1 \times 10^{-3} \text{mol L}^{-1} \text{min}^{-1}$$

$$\bar{R}(C_{12}H_{22}O_{11}) = -\frac{(0.08 - 0.085)\text{mol}}{7\text{min}L} = 7.1 \times 10^{-4} \text{mol L}^{-1} \text{min}^{-1}$$

سرعت در هفت دقیقه نخست بیش تر است زیرا با گذشت زمان از غلظت واکنش دهنده ها کاسته شده سرعت نیز کاهش می یابد.

پ) هر یک از منحنی های a و b مربوط به کدام ماده شرکت کننده است؟ توضیح دهید.

a مربوط به مالتوز است زیرا با گذشت زمان در حال کاهش است و شبیه نمودار منفی است.

b مربوط به گلوکز است زیرا با گذشت زمان در حال افزایش است و شبیه نمودار مثبت است به علاوه شبیه نمودار آن بیش تر است زیرا ضریب استوکیومتری بیش تر و شبیه تندری دارد.

ستون سمت راست در جدول زیر چهار الگوی برای کاهش ردپای غذا را نشان می دهد. مشخص کنید هر بیانی از اصل شیمی سبز در ستون سمت چپ با کدام الگو هم خوانی دارد؟

بیانی از اصل شیمی سبز	الگوی کاهش ردپای غذا		
کاهش مصرف انرژی	خرید به اندازه نیاز		
طراحی مواد و فرآورده های شیمیایی سالم تر	کاهش مصرف گوشت و لینیاتر		
کاهش تولید زباله و پسماند	استفاده از غذاهای بومی و فصلی		
کاهش ورود مواد شیمیایی ناخواسته به محیط زیست	کاهش مصرف غذاهای فرآوری شده		

جواب
۱۶

۲۰

مازندران